

Kustavin Kunta/ Kunnanhallitus

Mökkiläistoimikunnan esitys Luonto- /Lintutornin rakentaminen Kustaviin

Johdantoa

Kustavilaiset, Kustavin kesäasukkaat ja vierailijat kaikki kokevat ympärillään ja sisällään Kustavin monimuotoisen luonnon, mikä herättää halun tuntea se paremmin. Kustavista löytyy luontoa karuista ulkomeren rannoista vehmaisiin pähkinälehtoihin unohtamatta erilaisia kulttuurimaisemia. Niissä kaikissa on omat tyypilliset kasvistonsa, nisäkkäänsä, hyönteisensä ja lintunsa

Kustavista löytyy paljon aktiivisia lintujenharrastajia ja vielä paljon enemmän yleisesti luonnosta kiinnostuneita vanhempia ja nuorempia harrastajia.

Lintuharrastus on paljon enemmän kuin pelkkää uusien lajien löytämistä ja se on parhaimmillaan osa laajaa luonnon tuntemista ja sen arvon ymmärtämistä eri ympäristöissä ja ympäri vuoden. Lintujen seuranta sopii kaikille, niin nuorille kuin eläkeläisille, vasta-alkajille ja yhtä hyvin lintukonkareille. Koko perhe voi seurantaa yhdessä tehdä. Lintujen ja luonnon seuranta on myös osa koulun varhaiskasvatusta. Vinkkejä saa kokeneemmilta harrastajilta.

Kustavissa puuttuvat yhteiset, tunnetut, kiinnostavat paikat ja lintutornit, joissa seurata lintujen muuttoa ja paikallisia lintuja, sekä samalla havainnoida ympäröivää luontoa, joissa voi samalla kohdata luonnosta ja linnuista kiinnostuneita kanssaihmiä ja samalla jakaa kokemuksia ja tietoa häiritsemättä ympäristöä.

Lintujen seuranta on hyvä indikaattori sille, mitä luonnossa tapahtuu. Jos vedet ruovikoituvat, linnusto muuttuu, osa häviää ja tilalle voi tulla uusia. Erilaiset metsänhoitotoimenpiteet vaikuttavat linnustoon, ilmaston lämpeneminen muuttaa linnustoamme, rantaniittyjen entisöinti palauttaa linnustoa jne.

Kustavi ei ole minkään lintujen massamuuttoreitin varrella ja siksi Kustavissa ei ole selvää yhtä ykköspaikkaa lintujen muuton seurannalle tai paikallisten lintujen tarkkailuun. Toki muuton tai paikallisten lintujen seurantaan löytyy monia kiinnostavia erilaisia luontokohteita.

Paikan valinnasta ja tornista

Tornin paikka pitää valita siten, että

-paitsi että näkee ja kuulee lintuja esteettä,

- pitää olla pääsy maitse tietä pitkin riittävän lähelle. Hienoa, jos löytyisi paikka minne esteetön kulku järjestyisi
- jos joudutaan käyttämään yksityistä tietä, pitää olla selvät luvat ja pelisäännöt
- parkkipaikka oltava selkeä ja luvallinen ja riittävä
- luonnon ja lintujen tarkkailu ei saa häiritä ympäröivää asutusta. Ei kiikarointia mökkirantoihin eikä asuinrakennuksiin eikä tietenkään lintuharrastus saa häiritä ja turmella luontoa
- tornien oltava sen verran korkeita, että saavutetaan esteetön näkyvyys läheiselle vesialueelle ja/ tai merelle eikä turhia katvealueita ole
- tornin sijainti mietittävä siten, että valaistus tulee mahdollisimman paljon selän takaa
- tornin tulisi olla tuulisuojattu katselukorkeudelle asti ja osin sadesuojattu, mutta varustettuja myös lapsikatselijoille
- tornin juurella voisi olla retkeilypöytä penkkeineen, mielellään jäteastia
- sopivia opastetauluja ympäröivästä luonnosta ja linnuista tornin vierellä
- mahdollisuuksien mukaan kytketty luontopolkuun

Tätä esitystä valmisteltaessa 2023 ja 2024 aikana on haastateltu kymmenkuntaa kustavilaista lintu- ja luontoharrastajaa, joista monilla kymmenien vuosien kokemus Kustavin luonnon seuraamisesta. Kiitos heille!

Myös on tehty maastokatselmuksia Gunnaraisiin, Laupusiin ja Vartsalan Vuosnaisten niemeen.

Ehdotus Kustavin kunnalle

Kiinnostavia tornin paikkoja löytyy kahden aivan erilaisen luontotyypin ympäristöstä Kustavista joko avomeren reunalta tai kluuvien / merenrantakosteikkojen reunoilta.

Avomerta, merellistä luontoa ja lintujen muuttoa ajatellen ykköspaikkoja olisivat Pohjolan niemi ja Susiluodon alue ja vaihtoehtona Vuosnaisten kallio Vartsalassa. Paikat ovat lintujen ja luonnon kannalta kiinnostavia ja olisivat myös ilman venettä tavoitettavia näköalapaikkoja avomerelle. Mutta ajatellen kulkemiseen tarvittavia teitä ja parkkipaikkoja, maanomistuksia ja olemassa olevia ja kaavoitettuja vapaa-ajankiinteistöjä sekä tarvittavaa tornin kokoa, olemme kuitenkin esityksessämme tornin sijoituspaikkana kallistuneet ensi vaiheessa kluuvien ja merenrantaniittyjen ja lehtojen ympäristöön.

Tällaisia paikkoja löytyy Laupusten salmen ympäristössä, Lellaisten lahdella ja myös Vartsalan ja Anavaisten suunnasta. Näissä kaikissa on rehevä luonto, paikallisia vesilintuja, ruovikon asukkaita ja keväällä ja alkukesästä laulajia taustametsiköissä ja syksyllä ja talvella vaeltavia tikkoja ja tiaisparvia unohtamatta muuttolintuja ja merikotkia. Kaikki edellä mainitut paikat ovat jo luonnonsuojelualueita ja näin arvokkaita luontokohteita. Näihin paikkoihin voisi kehittää ja oikeastaan pitäisi kehittää Kustavin maineen ylläpitämiseksi myös luontopolkuja ja kulttuurimaisemien entisöintiä erilaisia tukia hyödyntäen.

Totta kai kustavilaiset lintuharrastajat ovat valmiita järjestämään opastettuja retkiä torneille .

Mökkiläistoimikunnan työryhmä on käynyt tutustumassa Lellaisten lahden ympäristöön paikallisen maanomistajan kanssa ja saanut tukea hankkeelle ja vihreää valoa viedä esitys Kustavin kunnan päättäjille

Lopullinen tornin paikka, kulku sinne ja parkkipaikat pitää katsoa ja tarkistaa kun Kustavin kunnalta on olemassa lupaus tukea projektia ja sitoutua siihen.

Mökkiläistoimikunnan esitys on että hanke rahoitettaisiin pääosin Leader-rahoituksella (yleensä 60-65%) ja loppu olisi Kustavin kunnan vastuulla. Huomattavaa on että osa puuttuvasta rahasta voi olla talkootyötä jos sellaista pystytään osoittamaan. Liitteenä on kuva Taivassalon lintulavasta se voisi olla pitkälti mallina ehkä lisättyä sadekatoksella ja retkipöydällä. Tällaisen investoinnin (torni, parkkipaikka) suuruusluokka on 10 000€, josta siis pääosa on tarkoitus hakea Leader-rahoituksesta.

Mökkiläistoimikunta esittää että Kustavin kunta toimii vastuullisena hakijana hankkeessa ja puuttuvan rahoituksen järjestäjänä. Tämä malli on toiminut esim Paraisilla vastaavanlaisessa hankkeessa. Kustavin kyläyhdistyksillä ei ole resursseja eikä varoja ko. hankkeisiin. Myös esim Turun, Raision ja Kaarinan seuduilla vastaavanlaiset luontolavat ovat kunnan vastuulla ja hoidettavina.

Hankkeen toteuttaminen edellyttää myös muita sopimuksia kuin Leader-sopimuksen, esim. vähintään kymmenen vuoden sopimuksen maanomistajan kanssa tornin paikasta ja parkkipaikasta ja luvat kulkemiseen. Ennen Leader-rahoituksen hakemista kaikki luvat tulee olla kunnossa.

Ehdotamme, että kunta hyväksyy hankkeen ja roolin vastaavana hakijana ja alustavan budjetin 10 000-15 000€. Lopullisten suunnitelmien valmistuttua ehdotetaan lisäksi, että mökkiläistoimikunta ja kunta yhdessä nimeäisivät työryhmän käynnistämään käytännön toimet ja esim valmistelemaan Leader-rahoitushakemuksen. Toimikunnassa tulisi olla ainakin Kustavin kunnan hankevastuullinen edustaja, lisäksi rakentamisen/lupa-asioden asiantuntija kunnasta, mökkiläistoimikunnan edustaja ja ehkä kustavilainen lintuharrastaja ja halutessaan ko. maanomistaja

Ehdotamme myös että ko. työryhmän työ sisältäisi myös tehtävän selvittää millaisia mahdollisuuksia olisi saada Kustaviin katselutorni avomeren partaalle kustavilaisia, vierailijoita ja luontoharrastajia varten.

Liitteenä olevasta power point -esityksestä löytyy eri vaihtoehtojen kuvauksia ja vertailua sekä niiden sijainti Kustavissa

Mökkiläistoimikunta

Ari Kalske, pj

Tiedustelut: Ari Kalske, e-mail: kalskeari@gmail.com

Liitteet(PPT): vaihtoehtojen perusteellisempi vertailu, kuvia Gunnaraisten alueesta, kuva Taivassalon Rantalahden torni